

povoljno ocijenila. Nadbiskup freiburški drži ovu knjigu za dar božje providnosti i naziva ju „das Betrachtungsbuch des 20. Jahrhunderts“. Ovo sedmo i osmo izdanje je popravljeno i povećano. Popravljeno, jer je pisac uvažio mnoge želje i opaske, što su mu ih prijatelji slali, otkad je prvo izdanje svijet ugledalo. A povećano je za kakovih 20 razmatranja (u svemu ih je 204). Evo n. pr. naslovâ od nekih novih razmatranja: 11. Juden und Samaritaner-Toleranz gegen Andersgläubigen. 38. Der Patriotismus des Meisters- und des Priesters. 43. Bei Simon dem Pharisäer — Die Kunst des Tadelns. 65. Der Zuruf der Meister — Die Aszese des Vertrauens. 69. Korban — Die causae piae. 82. Der Exorzist — das Laienapostolat. 98. Das Gerede über Jesus — Urteil der Menge. 103. Das feindliche Synedrium — Beeinflussung der öffentlichen Meinung. 144. Die Parabel von den zwei Blinden — Der Beichtvater des Priesters i t. d. — Ovu knjigu preporučujemo.

Dr. Pazman.

Carević dr. Josip: Hipnotizam u svijetlu filozofije. Fiziološko - psihološka studija. Spljet 1914. Tisak Leonove tiskare. U maloj osmini str. 88. Cijena 90 filira.

Povod ovoj knjizi, kaže autor u „Predgovoru“, bili su eksperimenti, što ih je neki Zitolo držao u Splitu. Rasprava se dijeli u tri dijela: u prvom se opisuju fenomeni (letargija, katalapsis, somnambulizam, jasno gledanje i sugestija) i na tom temelju definira se narav hipnotizma. U drugom dijelu spominju se sredstva, kojima se prouzročuju hipnotički pojavi, i navode uzroci ovih pojava. To su fiziološki i psihološki uzroci uopće, a posebni za jasno gledanje, t. z. premeštanje sjetila i čovječja telegrafija. Napokon u trećem dijelu zaključuje pisac nekoje izvode, n. pr. u koliko je hipnotizam moralno dopušten, da li se smije rabiti kao sredstvo liječenja, uzgoja, da se dokazuje hipnotizmom opstanak duše, da se čudesa Hris ova i ona u Lurdu ne mogu protumačiti hipnotizmom, napokon da je spiritizam bitno različit od hipnotizma.

Drago mi je, što imade na hrvatskom jeziku ovakova studija o tom predmetu. Moramo biti zahvalni g. piscu, što se je dao na taj mučan posao. Govoreći o fenomenima hipnotizma, napose o letargiji i katalaptičnom stanju, zgodno ističe pisac, da hipnotizovana osoba ovisi o volji hipnotizatora (str. 5. i str. 26.) i „da su uspavane osobe pod vlašću hipnotizatora i ovisi o njegovoj slobodnoj volji, jer bez njegove volje niti se mogu probuditi iz hipnotičkog sna, niti ista drugo mogu učini same po sebi“ (str. 10.). Ove riječi jesu ključ za rješene cijelog ovog problema, samo šteta što im g. pisac nije posvetio veću pozornost. Kako ističem na drugom mjestu, g. pisac po mojem mišljenju nije pogodio pravu žicu, kad se dao na posao da obrani hipnotizam, t. j. da mu fenomena prikaže kao učinak naravnih uzroka. Studija je u ostalom dosta nepotpuna, jer ovaj predmet zahtjeva dosta muke, da ga svladaš i obradiš. Nadam se, da će g. pisac, u trećem svesku „Biblioteke modernih znanstvenih pitanja“ u kojem obećaje raspravu pod naslovom: „Zar X zrake, fluid, vibracije?“, biti sretnije ruke. Od srca mu želim, kad je već počeo baviti se ovim studijem, da nastavi istraživanje i hrv. narod obrađuje drugim povoljnim rezultatima. Ako se i ne slažem s g. piscem načelno u rješenju ovoga problema, za to ipak knjižicu njegovu preporučujem.

Dr. Pazman.

Minerva — Jahrbuch der gelehrten Welt Begründet von Dr. R. Kukula und Dr. K. Trübner. Dreiundzwanzigster Jahrgang 1914. U 16-ini, str. LXXXV + 1891 In Halbpergament gebunden: 20 Mk. Izdaje: Verlag von Karl J. Trübner u Strassburg-u (Elsass-Deutschland).

Bojim se, da je hrvatskoj javnosti slabo poznata ova književna pojava, koja ipak zaslužuje osobitu pažnju s više razloga.

Pred dvadeset i tri godine nekoliko videnijih njemačkih stručnjaka pokrenuše godišnjak, u kojemu se

imalo prikazivati svake godine razvoj i uspjeh kulturne djelatnosti po cijelom svijetu. Za taku posao trebivali su raznih i skupih sredstava, jer predočiti javnosti kulturni rad svega svijeta, nije lako. Ipak mar, spremnost i volja pokretača učinise djelo monumentalnim, te nema ni u prošlosti uzora, a ni u sadašnjosti oponašatelja.

Citavi se današnji kulturni rad pokazuje u sveučilištima, u visokim školama, u osnivanju viših strukovnih zavoda, kao što su: akademije, biblioteke, muzeji i tomu slično. U ovim se ustanovama vidi uspjeh i sudi prema njihovoj raznovrsnoj djelatnosti. Jeli se u kojoj pokrajini ili u kakovu narodu osnovao jedan viši naukovni zavod, očiti je znak, da će se tuj pojaviti i novi bujni život. Broj učenika po visokim školama, ili broj članova jednog strukovnog zavoda daje nam odmah ravnilo, po kojem možemo cijeniti prilike odnosnoga kraja. Ne ćemo reći, da su nam brojevi dovoljni za prosuđivanje, ali moramo priznati, da je i statistika znamenita u razuđivanju duševnih i moralnih sposobnosti jednoga kraja, odnosno jednoga naroda. Zato je prikaz takovih ustanova od neprocjenjive koristi. To je zadaća godišnjaka „Minerve“, koji danas uređuju dvije marne njemačke pčelice: J. Bengel i dr. G. Lüdtkke. I najnoviji godišnjak „Minerva“ slijedi vjerno svoju zadaću namijenjenu mu od prvih njegovih pokretača dra. Kukuie i dra. Trübnera, jer nam stavlja pred oči aktuelni rad cijelog kulturnog svijeta. U raznim se ostsječima iznose statistički i personalni podaci, i to ovim redom. Pod ostsječkom „Geographische Übersicht der behandelten gelehrten Institute“ vidimo pregledni popis svih učevnih zavoda iz cijeloga svijeta, koji su malko podrobnije opisani u „Verzeichnis der Akademien und gelehrten Gesellschaften“ gdje je popis akademija i naukovnih društava itd. Sva su akademična, sveučilišna, viša stručnjačka društva opisana povjesnim načinom, popraćena tačnim oficijelnim podacima o broju osoblja, kao i o uvjetima i razvoju pojedinih ustanova. Prema tomu ovaj godišnjak pruža najtačnije naputke o kulturnom životu čovječanstva. Sve su zemlje i svi narodi primjereno zastupani, tako i mi Hrvati. Prema ovoj knjizi ne

izgledamo mi baš najsiromašniji. Sve su naše visoke škole spomenute, kao i glavnija naukovna društva i zavodi. Manjkaju još nekoja bogoslovna učilišta. Nadamo se, da će nova izdanja i to popuniti, jer su se gg. izdavači pobrinula, da i naša malena u opsegu ali poštena u znanju Hrvatska uđe u rubriku civilizovanog naroda. Već s ovog kraja „Minerva“ se najbolje preporučuje svakomu, a posebno onomu, koji se želi upoznati sa stanjem današnjeg kulturnog svijeta, kojemu je spremno uređeni godišnjak „Minerva“ posvećen.

A. L. Gančević O. F. M.

Minerva — Handbuch der gelehrten Welt Bearbeitet von Dr. G. Lüdtkke und J. Bengel. Erster Band: Die Universitäten und Hochschulen usw., ihre Geschichte und Organisation. U 16-ini. str. VIII + 627 Vežano stoji: 10 Mk. Nabavlja se kod: Verlag von Karl J. Trübner, Strassburg (Elsass — Deutschland).

Ovo je nadopunjak gornjeg istimenog godišnjaka „Minerve“, a razlikuje se od prvoga u tomu, što ova knjiga ima, da kao Priručnik ili „Handbuch“ prati detaljnije povjest i ustrojstvo svih onih zavoda i društava, što se u godišnjaku „Minerva“ nalaze. Dosada je izašao samo jedan svezak, u kojemu su opisani svi učevni zavodi kao što su: sveučilišta, akademije, bogoslovna učilišta, škole za liječništvo i ljekarstvo, politehnički, veterinarski, agronomski i svi mogući naukovni instituti, što se odnose na t. zv. višu-kulturu. Prikaz svih tih zavoda daje nam sliku, u kojoj možemo zamijetiti različitost obuke u raznim krajevima svijeta. Izvršno su poredani prikazi, te nam je omogućeno u čas okom preletjeti i upoznati povjest i upravu zavoda: uvjete primanja za učenike, zahtjeve za diplomu, plaće profesora ili ostalih čimbenika i tomu slično. Podaci se iznešeni temelje na autentičnim uredovnim obavjestima istih zavoda, pa nije bojazni, da ćemo se prevariti u prosuđivanju raznovrsnih kulturnih prilika na osnovi ovih podataka.

A. L. Gančević O. F. M.